

vida dels bosquerols i pastors i conreadors els és estranya, però són els creadors i guardians de la toponímia.

Aqueixos inventaren superficialment un nom *Ivana*, estrany a tota la documentació, cantant la Verge, com «Perla d'*Ivana*» (poesia impresa en la citada revista, 1904, p. 316, i altres). Mn. Garcia Girona més fantasiós, llegint *Valevana* o *Valmena* en algun ms. com els citats supra, de formes corruptes, cavil·lant segurament alguna història, morisca (com les que poetitzà en el seu poema *Seidia*) de miraculoses troballes suposades d'una imatge, escriví un himne a la «Verge de *Vallivana*»: «veniu, veniu del Líban, / de l'alt capoll d'*Amana*, sereu la coronada» (*Vallivana* 1904, 409). Hi deu somiar algun moro que obtingué l'*amân* en àrab 'protecció, salconduit, perdó'; no cal refutar tals embulls seriosament. Encara pitjor el que pensava Nic. Primitiu Gz. Serrano (1964): del bc. *çabal*, escapçant *ça-*, i enganxant-hi IB- 'corrent d'aigua' (i un *-ana* que es treu de la butxaca).

L'ús de VANUS, -A, en toponímia nostra està lluny de ser extraordinari. *Serravana*, gros serrat pallarès, terme d'Estac, il·lustrat pel nom de la clotada que s'hi forma i baixa d'allí: *Coma-sa-vani* (amb el canvi de -A en -i, propi d'aquestes altes valls, vg. *E.T.C.* I, 137): la serra i la coma, balmades, formant buit. En el te. del *Real de Montroi*, una clotada es coneix amb el doble nom *kaçá l bânó* o *Canyadeta l Budell* (xxx, 158.3) sinònim d'aquell nom (en forma mossàrab) que ens mostra prou la forma d'un còrrec allargassat, dalt a la r. És una acc. que resta més viva en les llengües de l'Oest, d'on són ja ben veïns aquest nom i el de *Vallivana*: cast. *el vano de la puerta* «el hueco», gall. *ban* «cada uno de los aposentos» (*DECH* v, 738a50ss.). No descartem la discutida possibilitat que vingui d'aquí el nom del santuari *Valvanera* de la Rioja.

No vaig arribar a aquesta conclusió etimològica, que ara em sembla palesa, sense temptejar altres connexions: tempteig no sempre en va perquè redunda en major seguretat de la bona via. Només podria trobar temptadora la semblança amb una *Vallebana* citada per Ausoni, que Holder intenta vagament identificar amb un «ad hostium vallis quae dicitur *Valla-ibana*» de la *Vita Ludovici Emp.* de l'«Astrònom», amb incert indicatiu que sigui vall «in Aquitània»; sembla que es tracta d'una anàlisi suposada d'una grafia *Vallaebana*, però l'escansió *Vallēbānae* en l'epigrama d'Ausoni indica que s'accentuava *Val-lēbana*, probablement nom germà del de la vall de *Llémèna* gironesa i del *Valle de Liébana* prop de Santander: derivats sens dubte del cèltic LEMO-'om, àlber', d'on vénen també LEMOVICES, -VICINI, ètimons de *Limoges* i *Lemozin*, que s'inclouen dins aquell «Aquitània» del temps de l'Emperador Lluís el

Piadós. Doncs, semblança casual, aparent i vague.

ε)g

Vari-Vasi etc. A les zones del capdamunt de Pall. i Ribagorça, on la -ll originària apareix en *r-* i amb evolucions anàlogues, en *-z-* o *t (< d)*, trobem al·lòtrops corresponents en *Vari-*, *Vasi-* etc.; com s'explica en *E.T.C.* I, 132 (q); I, 136; II, 66, 179, i *PVARGc* 55 (B); Aranès *Baricauba* (*PVARGc*, 395b36-40, i 55(B) *Barimanya* > *Marimanya*, te. Montgarri, a la r. d'Alós d'Isil. Passant després *-r-* a *-z-* (*E.T.C.* I, 136). I així, en el te. de Berganui hi ha dues valletes contigües, afl. a la de Berganui: *Bazimāna* (MAGNA) i l'altra un poc més gran *bazimaçó* (*E.T.C.* II, 66, 172).

ε)h

Combinant-se amb DE resulta *Batikāza* (< *Vall de Casa*) pda. prop del poble ('*casa*') (XIX, 117). La conservació de la vocal final en aquesta zona és menys sorprenent que enlloc, perquè allí tenen gran extensió els NLL de tipus pre-català, amb -E conservada (*E.T.C.* 123), i p. ex. hi trobem *Coma-la-vare*, nom d'una coma o barranc, te. Isil (XX, 175). Ja en domini aranès hi ha un nom que devia ser cpt. amb *Vare-* que es combinà amb LONGA, d'on un dim. que sento en forma contracta *Barlungēta*, vall que desemboca per l'esq. a l'altra vall de la N. Pallaresa, prop de Montgarri (1927, exc. 121), però els mapes hi posen variant *Pic de Barlonguere* que pot ser exacta, amb sufix dim. -ELLA.

ζ)a

VALLORS, LIORS i RIDORSA

Noms de tres llocs del Sudoest de la Selva, que hem de relacionar, per raó de la proximitat geogràfica i de llur clara aparença de compostos formats amb un segon element quasi igual.

VALLORS

Nom d'una ampla vall afl. esq. de la Riera de Santa Coloma de Farners, poblada de masies disseminades, agre. al mun. de *St. Hilari Sacalm*, amb la vella església parroquial de Sta. Margarida de *Vallors*, situada uns 7 k. al NNE. d'Arbúcies, entre aquesta vila, *Sant Hilari* i *St. Miquel de Cladells*.

El nom més conegut avui és *Santa Margarida*: únic que donaren a Casac., el 1920, els seus inf. de *St. Hilari* i d'Arbúcies; i també el que sorgia més espontàniament en converses amb gent de la rodalia, durant caminades meves de 1932, 1958, 1988 etc.